

KMETSKI LIST

Številka 6

Ljubljana dne 8. februarja 1939

Leto XXI

Demokracija vstaja

Evropski človek ima občutek, da se je po dolgotrajnem trpljenju končno pogreznil v najtemnejšo temino srednjega veka. Vse pridobitve sto in stoletne borbe za pravice človekovega osebnega dostojanstva se pogrezajo v nič. Demokracija, ta najdragocenejši plod evropske kulturne družbe, leži kakor onečaščena devica na tleh. In vsa vprašanja, zaradi katerih se je bila leta 1914. vnela svetovna vojna, silijo vnovič z neizprosno neodločljivostjo na dan. Ko človek motri današnji položaj in ga primerja s tedanjim, skoraj ne more verjeti, da je od takrat do danes minulo skoraj četrto stoletje. Isti problemi, ista trenja, iste borbe, zlasti pa isti klic po oblasti se ponavlja, kakor smo ga strme poslušali tedaj.

Beseda in resnica

Kaj je prav za prav predmet borbe? Besede, ki jih govori diplomacija raznih držav, so često tako zavite in zlepotičene, da je pogosto na prvi mah težko razbrati njih pravi pomen in namen. Spretno in zveneče znajo uglašeni diplomatje govoriti o človeških pravicah, o ravnovesju sil, o borbi proti komunizmu in dolgo vrsto drugih fraz, ki pa imajo vse samo eno jedro. Vsem gre

za zemljo

in za kruh, ki ga po kmetovem prizadevanju zemlja daje.

Ako govorijo o zaposlitvi industrije in o pomanjkanju surovin, ako kje tožijo o pomanjkanju prostora, kaj ni to vse ena in ista beseda o zemlji in kruhu, brez katerega ni obstoja in ne napredka.

Na srečo pa je zemlja vrednota, ki je dana vsemu človeštvu, ne pa posameznemu — človeku. In prav zato, ker je po večini naravnih zakonih na svetu urejeno tako, se vsak poskus upiranja temu naravnemu redu kaj kmalu maščuje.

Kar je veljalo ves čas, odkar obstoja človeški rod, to velja tudi dandanes. Zaman so vsi visoki načrti posameznikov o razdelitvi zemlje. Kakor že tolikrat, se bo tudi sedaj prej ali slej izkazalo, da je narava močnejša ko človek.

Prav zaradi tega nas ni treba biti strah bodočnosti, čeprav je sedanjost tako mrka in vsé prej kakor bodrilna. S krepko, nemajno vero vase in v svoje naravne pravice stojmo kmetje na braniku zemlje in človečanstva, pa smo lahko prepričani, da bo končna zmaga po siloviti borbi današnjih dni na naši strani.

Vsa znamenja kažejo, da

demokracija

ni samo pridobitev civiliziranega človeštva, ampak naravna uredba, ki ne more propasti.

Zato sredi mrakov in viharjev zaupno in neustrašeno stopajmo za svojimi učniki in preroki, ki so svoje nauke zapečatili in potrdili s svojo krvjo. Življenje posvečuje njih veličastne žrtve.

Med njimi je tudi naš mali slovenski kmetijski narod. Zato gre tudi njemu v demokraciji pravičen delež.

Nič ne pretiravamo, če trdimo, da ima vse, kar je ustvarilo človeštvo resnično trajnih vrednot, svoje korenine v demokraciji.

Danes to resnico tajiti ali se ji upirati, bi pomenilo postavljati svet na glavo in se boriti z naravnim razvojem, ki je vendar nepremagljiv.

Zvesti kmetškemu programu

Sicer je pri nas vse preveč domačih vprašanj, ki so nujna in neodločljiva. Zato bi za nas pomenilo brezkoristno tratenje sil, ako bi se hoteli spuščati v mednarodne ideološke borbe. Ob vsej svoji strpnosti pa

seveda nikakor ne moremo in tudi nečemo zatajiti kmetškega programa in ne okrnjevati ali celo dušiti kmetške miselnosti. Kakor vemo, nas oboje vodi v demokracijo, ki je v slovanski duševnosti že prej bila oživetvena, preden je ostali svet sploh našel zanjo primeren izraz.

Naj torej pluje valovanje svetovnih dogodkov v tako ali drugačno smer, moramo ostati slovenski kmetijski ljudje trdni in sami sebi zvesti. Zvestoba do preteklosti, iz katere smo izšli, zvestoba do bodočnosti, v katero hočemo iti kot zavestni sooblikovalci svoje usode in življenja bodočih pokolenj, obe nam narekujejo demokracijo kot doslej najidealnejšo obliko organizirane človeške družbe.

Če pri tem vemo, da se na tej poti idejno krijemo in srečujemo s prosvetljeno in res napredno Ameriko, nam je ta okolnost samo v zadoščenje in potrjuje v nas vero, da demokracija resnično vstaja.

Naša sposobnost

V zadnjih dveh letih smo imeli priložnost videti prav lepe primere, do kakšne višine lahko dvigne napreden kmetovalec svoje pridelke. Pod vplivom težke gospodarske krize, deloma zaradi osamosvojitve dosedaj pasivnih (pasivne so one države, ki manj kruha pridelajo kot ga pojedjo) držav in pod vplivom vojne nevarnosti, so prizadete države poizkusile z vsemi sredstvi dvigniti množino kmetijskih pridelkov na isti površini zemlje. Reklo se je: Zemlja mora dati še enkrat toliko kot do sedaj! Pod to parolo je šlo vse v boj z enim samim ciljem, da se država osvobodi tujega žita, ki v slučaju vojne kaj hitro odpove in pomeni propad tudi najbolj oboroženega naroda.

Pri nas smo tudi pogosto slišali govorno in čitali pisano besedo o možnostih dviga naših kmetijskih pridelkov. Zdi se mi pa, da se pri nas vedno začena od napačne strani. Naše dobro ljudstvo je pač navajeno zvonjenja o manjvrednosti in vedno potrepljivo posluša v nadi, da bo slišalo kaj koristnega in poučnega zaboljšanje življenja. Koliko je padlo že brezplodnih besed samo zaradi tega, ker je naš človek izgubil vero vase. Neprestano se govori o vzorih tujih narodov, kako se tam napreduje, kako moderno kmetuje, pri nas pa vse nazadnjaško krevlja kot berač na zlomljenih bergljah. Človeku mora res postati čudno pri srečanju kadar se vse kar je tujega, povzdiguje in dviga ne vem v kakšne višave, na domače vrednote in napredek pa se sploh pozabi. Pred kratkim sem čital v neki gospodarski reviji o uspehih na polju dviganja kmetijskih pridelkov (pšenica, oves, koruza, rž), kjer pisec primerja uspehe Čehov, Nemcev in Italijanov. Priporoča o sredstvih, ki so jih navedeni narodi uporabili za dvig pridelkov, v isti sapi pa primerja našo kmetijsko statistiko in seveda istočasno devlje v nič naše delo, ki bi po tej strani res drugo ne zaslužilo kot smrtno obsodbo! Kako se vendar more pri-

merjati najmodernejše poizkuse drugih narodov z našo statistiko?!

Ko bi se že primerjali poizkusi s poizkusi, ne bilo bi nič hudega; poudarjati pa na eni strani ogromne uspehe tujih narodov, na drugi pa domače delo uničevati s statistiko — to vendar nima pomena. Sploh pa je zanimivo vse naše izživljanje, vse naše splošno kulturno delovanje, da se pač pri vsaki reči najrazličnejši predavatelji sklicujejo na uspehe in napredek tujcev, vse naše delo pa ni vredno niti počenega oreha. Takšno delovanje že nekaj desetletij vzgaja naše ljudstvo v manjvrednosti, ki je slišalo na ta račun že toliko gorkih, da zgublja vero vase. Nujno je potrebno, da obudimo naše lastne sposobnosti, prikažemo lastna dela in šele nato primerjanje naših s tujimi uspehi. Vsak, ki hoče pisati za našega kmetškega človeka, mora temeljito poznati njegovo življenje, praktično življenje in na podlagi globoke praktične preizkušnje v zvezi s teorijo, pristopiti vzpodbudi in učenju našega kmetovalca na strokovnem in v tej zvezi kulturnem polju.

Gornje besede so plod dolgoletnega temeljitega opazovanja številnih ljudi kakor tudi kričečega stanja, ki kliče po resnični strokovni vzgoji našega kmetškega ljudstva. Enkrat za vselej moramo vedeti in si biti na jasnem, da naše lastno delo ni nič manj vredno, da se pri nas dosežejo morda še boljši uspehi kot v tujini! Na lastne oči sem se prepričal o uspehu, ki so ga dosegli v Banatu brez kakršnih gnojilnih poizkusov, ampak po čisto normalni obdelavi zemlje, ki je prinesla na 1 ha 95 q koruze, 40 q ječmena, 38 q ovsa itd. Tudi pri nas v Sloveniji imamo po deželi veliko slučajev, ki kažejo velik napredek našega kmetovalca, njegovo sposobnost in vrednost, potrebno je samo to najprej spoznati, pogledati, se prepričati in potem šele govoriti o tujih uspehih in naših neuspehih.

Pri vsakem delu je pač potreben človek, ki velja in odgovarja v najpopolnejši meri svojemu poklicu. Poleg popolne strokovne sposobnosti mora imeti tudi sposobnost opazovanja življenja, ki je največja učiteljica človeka. Skoraj 50 odstotkov ljudi umira, brez življenjske šole. Sli so skozi življenje in ničesar videli in

se ničesar naučili, v okolici pa kvarno vplivali s svojo nesposobnostjo. Vso njihovo vrednost je predstavljala papirnata diploma, njih čut pa je bil gluh, očesa slepa za resnično življenje našega človeka. Današnji čas zahteva močnih in krepkih ljudi, ki bodo nosilci poštene strokovne in splošne izobrazbe.

Pogled na socialno-gospodarski prerež vasi

Dan za dnev in leto za letom ponavljamo, da smo Slovenci kmetijski narod. Ker pa imamo nekaj mest in ker je pri nas naseljene nekaj industrije, bi radi nekateri sami sebi dopovedali, da Slovenci prav za prav nismo kmetje. Seveda, farmarji nismo, to je res. Saj bi vsa naša lepa domovina zalegla komaj za majhno število farm, toda kmetje smo vzlic temu. Pa ne morda kmetje zato, ker bi tako želela kaka strankarsko-politična skupina, ampak zaradi tega, ker se s kmetiskim delom, s tem ubogim in zaničevanim »hlapečevskim« delom — preživljamo.

Da, to je resnica in suha resničnost! To resničnost izpričujejo in dokazujejo suhe, nepristranske številke, ki ne ločijo niti pripadnosti po veri niti po trhljih političnih strankah.

Kmetje smo

Te mirne, vsem enako govoreče številke nam pravijo, da je bilo leta 1931. v Sloveniji 689.772 oseb, ki jim je bil glavni poklic — kmetijski: poljedelstvo, gozdarstvo, ribištvo itd., ali pa so bili kmetijski prevzitarji. Če vemo, da je imela tedaj Slovenija 1 milijon 144 tisoč 289 prebivalcev, spoznamo, da se je domala tri četrtine Slovencev preživljalo s kmetiskim delom, da je torej večina Slovencev kmetov. Ako številke primerjamo med seboj, vidimo, da je kmetijska večina tako veličastna, da bi jih bil vesel marsikak parlament.

Do danes je število prebivalstva pri nas sicer precej naraslo, v istem sorazmerju pa je naraslo število onih, ki se preživljajo prvenstveno s kmetiskim delom.

Prav zaradi tega pa imamo Slovenci pravico in sveto dolžnost zahtevati, da se ta večina v javnem življenju primerno upošteva in se ji omogoči sodelovanje, zlasti pa pogoji za tako sodelovanje.

Zemljo nam!

Prvi pogoj je ta, da se nam vrne zemlja, na kateri smo se rodili in ki jo obdelujemo.

Po sedanjem stanju je nemogoč vsak resničen gospodarski napredek in razmah. Samo za primer bodi povedano, da je v Jeruzalemskih goricah, ki pomenijo biser našega vinogradništva, komaj 30,94% vinogradov v lasti domačinov, skoraj ena petina vinogradne površine je v meščanskih rokah, 17-13% vinogradov pa je last gospode zunaj državnih meja. Še slabše je v Halozah, kjer je komaj 27,5% zemlje last domačih družin.

Že ta majhen in samo bežen pregled v gospodarski prerež naše vasi nam dokazuje in nas prepričuje o tem, da stanje tamkaj ni zdravo in niti ne naravno.

Razdelitev zemlje

Naravnost vpije po korekturi, po popravku, ki naj naši kmetijski krvi vrne njene pravice. Nič krivičnega, nič nemogočega in nič pretiranega ne zahtevamo, ako pravimo, da je treba ta krivični posestni vozle temeljito razvozlati. Ako drugače ne gre, ga bo treba pač presekat. Ob vsem spoštovanju pisanih pravic tujih gospodarjev nam mora biti neskončno bolj sveta naravna pravica našega rodu.

Dokler ni rešeno vprašanje pravične ureditve zemljiške posesti, dotlej je vse modrovanje o kmetu in kmetstvu kot gospodarskem faktorju samo prazno govorjenje. Šele zemlja, ki bo naša trdna in nedotakljiva last, nam bo dala moči za nadaljnji gospodarski vzpon.

Kakor hitro bo naš kmet dosegel to, bo znal rešiti tudi socialna vprašanja vasi in bo usposobljen ob sodelovanju vseh resnično kulturnih delavcev ustvarjati in ustvariti kmetško kulturo.

Spopad pred sodiščem

Pretekli petek se je vršila pred novomeškim okrožnim sodiščem glavna razprava proti posestniku Janezu Jerkoviču, delavcu Francu Baniču, kovaškemu pomočniku Karlu Jalovecu, posestnikovemu sinu Jožetu Novakoviču in njegovemu bratu Andreju, vsi doma iz Šutne pri Sv. Križu na Dolenjskem. Obtoženi so bili, da so s kamnjenjem napadli Antrona Hribarja ter ga tako poškodovali, da je naslednji dan umrl na zadobljenih poškodbah.

Obtožence je zagovarjal dr. Drnovšek iz Brežic. Spopad se je izvršil 9. decembra po sходу pri Sv. Križu. Obtoženi so izpovedali, da so bili izzvani.

Popoldne je bila razglašena sodba, ki spoznava vse obtožence za krive. Obsojeni so bili Janez Jerkovič na 3 leta in 6 mesecev strogega zapora, Fr. Banič na 5 let robije in petletno izgubo častnih pravic, Karel Jalovec na 8 mesecev strogega zapora, Alojzij Bučič ter Jože in Andrej Novakovič vsak na dve leti in 4 mesece strogega zapora. Zagovornik je prijavil priziv.

državnih razlogov čim prej dokončno urediti vprašanje sporazuma s Hrvati. Mislimo, da predstavlja vlada v sedanjosti zapreko za ureditev tega važnega vprašanja. Iz teh razlogov nam je čast podati ostavko na mesta, ki jih zavzemamo v vaši vladi. Izvolite, gospod predsednik tudi pri tej priložnosti sprejeti izraze našega odličnega spoštovanja.

Posvetovanja

V soboto so bili sprejeti pri Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu v Belem dvoru radi posvetovanj predsednik senata dr. Anton Korošec, predsednik Narodne skupščine Stevan Čirič, prometni minister dr. Mehmed Spaho ter minister za socialno politiko in narodno zdravje Dragiša Cvetković.

Mandat za sestavo nove vlade

Po končanih posvetovanjih v zvezi z ostavko vlade dr. Milana Stojadinovića, je v soboto proti večeru sprejel Nj. Vis. knez namestnik Pavle ministra za socialno politiko v ostavki Dragišo Cvetkovića ter mu poveril mandat za sestavo nove vlade.

Nova vlada

Dragiša Cvetković je sestavil v nedeljo popoldne naslednjo vlado:

Dragiša Cvetković, predsednik ministrskega sveta in notranji minister.

Dr. Mehmed Spaho, promet.

Stevan Čirič, prosveta.

Dr. Miha Krek, gradbe.

Dr. Džafer Kulenović, minister brez listnice.

General Miljutin Nedić, vojska in mornarica.

Ante Maštrović, minister brez listnice.

Fran Snoj, minister brez listnice.

Dr. Aleksander Cincar-Marković, minister za zunanje zadeve.

Dr. Viktor Ružić, pravosodje.

Jevrem Tomić, trgovina in industrija.

Jovan Altiparmaković, pošta, telegraf in telefon.

Ljubomir Pantić, šume in rude.

Inž. Nikola Beslić, kmetijstvo.

Dr. Vojislav Djuričić, finance.

Milivoje Rajaković, socialna politika.

Djura Čejović, telesna vzgoja.

Dr. Branko Miljuš, minister brez listnice.

Narodna skupščina

se je sestala v petek 3. februarja. Na dnevnem redu je bilo poročilo verifikacijskega odbora. Poročilo večine je prečital dr. Miletić, opozicije pa dr. Tupanjanin.

Notranji minister

Milan Ačimović je imel pri verifikacijski debati zaključno besedo. V svojem govoru je zatrjeval, da so bile volitve svobodne in da je oblast le tam posredovala, če je kdo prekoračil mejo zakona. Sicer so pa svobodno agitirale po celi državi vse politične grupe.

>Dogajalo se pa je, da so pristaši določenih strank kršili imovinske pravice svojih političnih nasprotnikov in izvajali tudi psihološki pritisk nanje. Odredil sem, da se uvede natančna preiskava v vseh takih primerih in da se vsi kriveci kaznujejo. Vlada in jaz kot resorni minister želiva, da se vsakemu državljanu zagotovita red in varnost. Trudili se bomo, da se bo zakon enako izvajal v vseh krajih naše prostrane države. Oni, ki bi hoteli ta red motiti, bodo imeli proti sebi močno državno oblast, ki jih bo primorala k spoštovanju reda in zakonov. Eden prvih zahtev je za vlado, da zagotovi varnost, zato izjavljam, da bo vlada v tem pogledu postopala z največjo doslednostjo. To postopanje pa še ne bo pomenilo nikake spremembe politike, ki jo je vlada vodila doslej, nego samo izvajanje veljavnih zakonov zaradi ohranitve obstoječega reda.<

Doma in drugod

Ostavka vlade dr. Milana Stojadinovića

V soboto, 4. februarja je bilo izdano naslednje uradno poročilo:

Ker so prometni minister dr. Mehmed Spaho, minister za socialno politiko in narodno zdravje Dragiša Cvetković, minister za zgradbe dr. Miha Krek ter ministra brez portfelja dr. Džafer Kulenović in Fran Snoj podali sinoči predsedniku vlade ostavko, je predsednik vlade dr. Milan Stojadinović dal skupno ostavko celega kabineta.

Danes, 4. februarja je predsednik vlade dr. Milan Stojadinović podal ostavko celotnega

kabineta. Nato so se začela posvetovanja v Belem dvoru.

Utemeljitev ostavke

Petorica ministrov, ki je 4. februarja podala ostavko v roke predsednika vlade dr. Milana Stojadinovića, je svojo ostavko takole utemeljila:

Gospod predsednik! V današnji debati v narodni skupščini, zlasti v govoru g. Bogoljuba Kujundžića, ministra prosvete, se je ugotovilo, da so v vladi različna naziranja glede ureditve vprašanja našega sporazuma s Hrvati. Mislimo, da smo dolžni ne samo v interesu izpolnitve naših programskih obljub pred volitvami glede tega vprašanja, temveč tudi iz drugih velikih

Po govoru notranjega ministra so navzoči poslanci sprejeli poročilo večine verifikacijskega odbora in potrdili mandate vseh poslancev, kateri so predložili svoja pooblastila.

Nato so se vrnili v dvorano poslanci opozicije in položili predpisano prisego.

Druga seja je bila sklicana za soboto dne 4. februarja z dnevnim redom: volitev predsedništva narodne skupščine. Sejo je otvoril Stevan Čirić, a jo je z izjavo, da je vlada podala ostavko odgodil za nedoločen čas. Prihodnjo sejo bo sklical pismenim potom z istim dnevnim redom.

Seja administrativnega odbora

se je vršila v soboto popoldne v narodni skupščini. Odbor je razpravljala o računih narodne skupščine.

Sestanek

Članov Jug. nac. stranke se je vršil v Sarajevu pretekli teden. Na sestanku je poročal g. Bogojub Jevtić. Po sestanku sta se dolgo razgovarjala Bogojub Jevtić in dr. Juraj Sutej, predstavnik HSS.

Seja opozicije

V soboto zvečer so se sestali v stanovanju Ljube Davidovića šefi opozicijskih grup.

Skupščinska večina

Samouprava, glasilo JRZ se je v enem izmed poslednjih uvodnikov pečalo tudi o zadržanju opozicije v narodni skupščini in zapisala pri tej priliki, da 19 njenih članov ne bo moglo preprečiti uspešno delo tri sto in nekaj delavcev, ki so prišli v narodno skupščino po zaupanju naroda, da delajo za narod in državo.

Ogromna in enodušna večina Jugoslovanske radikalne zajednice v novoizvoljeni narodni skupščini, da je največja in najzauplivejša garancija, da bo narodno predstavništvo izpolnilo pričakovanja, ki jih nanj polagajo, in popolnoma izvršilo svojo dolžnost napram kralju, narodu in državi.

† Kosta Timotijević

V Beogradu je umrl pretekli teden bivši minister in senator Kosta Timotijević. Pokojni je bil eden izmed zaslužnih prvakov demokratske stranke, ki se je 1929. leta priključila kraljevim sodelavcem pri obnovi državne ureditve.

Veleposlaništvo

Naš poslanik v Bukarešti Jovan Dučić je bil povišan za veleposlanika pri romunskem kralju.

† Škof Janez Gnidovec

Iz vrst visokih katoliških cerkvenih dostojanstvenikov je 3. t. m. odšel v večnost skopljanski škof Janez Gnidovec, mož, ki bo ostal v svetlem spominu ne samo svojim vernikom, ampak vsem prebivalcem svoje škofije, brez ozira na njih versko ali narodnostno pripadnost.

Po rodu je bil pokojnik iz Velikega Lipovca pri Ajdovcu na Dolenjskem. Po dovršenih gimnazijskih in bogoslovniških študijah je kaplanoval v Idriji in Vipavi, nato pa je odšel na Dunaj študirat klasično jezikoslovje in je bil l. 1903. promoviran za doktorja filozofije. Po krajšem službovanju na gimnaziji v Kranju je prišel v Št. Vid, kjer je vodil pravkar ustanovljeno škofijsko gimnazijo kot njen prvi ravnatelj.

Škof Gnidovec je že tedaj čutil v sebi misijonski poklic in je nato jeseni l. 1919. tudi stopil v misijonsko družbo sv. Vincencija Pavlanskega, jeseni l. 1924. pa je bil imenovan za škofa skopljanskega s sedežem v Prizrenu.

Na jugu države je versko organiziral tamkaj bivajoče Slovence, vendar ni deloval kot ozko-srčen in kratkoviden fanatik, ampak kot srčno

čuteč in širokogruden apostol v najlepšem pomenu besede. Kakor rečeno, njegovo delovanje ni bilo omejeno samo na vernike rimsko katoliške cerkve, ampak je skrbel za splošen dvig naroda. Zato je bilo razmerje med škofom in prebivalstvom splošno zelo pristržno in prijazno. Zato ga bodo prebivalci južne Srbije ohranili v legendarno lepem spominu kot dobrega, resnično

srčno dobrega človeka, kar je končno ena prvih vrtilin pravega duhovnika.

Kakor v slutnji bližnjega konca se je škof dr. Gnidovec pred časom vrnil na oddih v Slovenijo. Njegove telesne moči pa so bile tedaj že tako zrahline, da mu nobena bolniška spretost ni več mogla oteti življenja. Po daljšem bolehanju je v ljubljanskem »Leonišču« nehalo biti njegovo blago srce.

K večnemu počitku so ga z velikimi častmi in ob številni udeležbi ljudstva položili v ponedeljek dopoldne. Mir mu bodi v naročju slovenske grude, narod pa mu ohrani časten spomin.

Tragedija idealnega zdravnika

† Primarij dr. Savić

Po nedavni premestitvi iz Topolšice v Beograd je na tragičen način preminul idealni in človekoljubni zdravnik primarij dr. Savić. Z njim je odšla v smrt njegova življenjska sodelavka, asistentka zdravica dr. Kučerova.

Dr. Savić se je po dovršitvi zdravniških nauk in po izpopolnitvi znanja in prakse na

† Asistentka dr. Kučerova

raznih svetovnih univerzah specializiral za zdravljenje pljučnih bolezni. Deloval je v blagor bolnikov 20 let kot upravnik in šef zdravnik v zdravilišču Topolšica, kjer je v vsakem oziru storil nepopisno veliko dobrega. Izvrsten praktičen strokovnjak, doma in v svetu ugleden znanstve-

nik je bil pokojni dr. Savić vseskozi ljudomil človekoljub, idealist, ki ni smatral svojega poklica za molžno kravo, ampak za ukaz pomagati in lajšati gorje trpečemu človeštvu.

Ves čas njegovega dela mu je zvesto stala ob strani asistentka dr. Kučerova, po rodu iz Zagreba. Dr. Savić se je tako vživel v naše razmere in svoj delokrog, da si sploh ni želel nikamor več iz tega okolja. Nedavno je bil premiščen za primarija na interni oddelek beograjske bolnišnice.

Nedavno se je ponoči vrgel skozi okno svojega beograjskega stanovanja v četrtem nadstropju v globino. Obležal je seveda takoj mrtev. Koj za njim je na isti način šla v smrt njegova asistentka dr. Kučerova.

Tragična usoda te idealne zdravnice je globoko presunila vso našo javnost in bo brez dvoma bolešno odjeknila tudi v svetu.

Strahovita potresna katastrofa

je zadela ameriško republiko Chile, kjer se s presledki že dobrih 14 dni ponavljajo potresi.

Doslej je katastrofa, kakršni ni zlepa primera v zgodovini, zahtevala že okrog 50 tisoč človeških življenj, kakih 80 tisoč ljudi pa je ranjenih ali jih pogrešajo.

Natančno število žrtev sploh še ni ugotovljeno, ker je silno težko priti do razvalin in ruševin, ki se še vedno podirajo. Osemnajst mest je tako popolnoma uničenih, da so morali nekatera politična z bencinom in zažgati.

Huda vročina, pomanjkanje vode, hrane, zdravil, obvez in zdravnikov, vse to povzroča nevarnost, da se na potresnem ozemlju razpasejo kužne bolezni.

Prizori, ki se še vedno odigravajo na teli tleh, so nepopisni v svoji tragični grozoti.

Chilska vlada je poslala na pomoč vojaštvo in zdravniško osebje s potrebnim materialom in tudi vlade drugih ameriških držav skušajo omiliti in olajšati strašni udarec.

Slinavka in parkljevka

Po zadnjem uradnem izkazu o stanju živalskih kužnih bolezni sta na območju naše banovine slinavka in parkljevka prenehali v tehle okrajih: Celje, Ljutomer, Novo mesto, Murska Sobota in Šmarje pri Jelšah. Obstoja pa še v sledečih krajih: Okraj Brežice: Mihalovec obč. Dobova. Okraj Črnomelj: Vukovec obč. Adlešiči; Gradac, Krasine, Prilozje obč. Gradac; Križevska vas, Metlika obč. Metlika-mesto; Grabrovec, Zeleniki obč. Metlika-okolica; Krvavci vrh obč. Semič; Drenovec, Preloka, Sečje selo, Učakovci, Vinica, Vukovec, Zilje obč. Vinica. Okraj Ljubljana (okolica): Dobrova obč. Dobrova; Daljna vas občina Rudnik. Okraj Ljubljana (mesto): Štepanja vas-Ljubljana. Okraj Maribor desni breg: Zrkovec obč. Pobrežje. Okraj Maribor leví breg: Dobrenje obč. Pesnica.

Nemška oporišča v Španiji

V zadnjih mesecih je zgradila Nemčija v Španiji pet podmorničnih oporišč, kar je zlasti Angležem razburilo živce. Tri oporišča so zgrajena v Kantabrijskem morju blizu Francije, dve pa blizu Gibraltarja v Sevilji in na Malagli. Oporišča so moderno zgrajena in opremljena ter imajo tudi delavnice za popravilo podmornic. Montirani so težki topovi in pa protiletalski topovi kalibra 88 mm in 37 mm.

Angleži so zdaj v skrbeh za varnost poti skozi Rokavski preliv (Calais) in še bolj za pot skozi njih življenjski živec — Gibraltar. Nekateri celo sodijo, da so se Angleži zdramili malo prepozno.

Kaj se godi po svetu

Amerika govori

Po vsem svetu je vzbudila silen odmev Rooseveltova izjava na konferenci s člani ameriškega vojaškega odbora v parlamentu. Šlo je za sodelovanje Zedinjenih držav z zapadnimi evropskimi velesilami v primeru nove vojne. Listi že v naslovih poudarjajo, da je ne le angleška, nego tudi ameriška meja na Renu. Roosevelt je v svojem govoru v parlamentu zagovarjal dobavo omenjenih letal, da je ne glede na ameriški nevtralnostni zakon nujno potrebna, da je vlada Zedinjenih držav sklenila najtesnejše sodelovati z Veliko Britanijo in Francijo in ju podpreti posebno v borbi proti vsem imperialističnim načrtom drugih velesil. Roosevelt je v svojem govoru obeležil mednarodni položaj, ki je nastal po govoru Chamberlaina v Birminghamu in Hitlerja v nemškem državnem zboru. Poudaril je, da je položaj preveč resen, da bi se mogel odbor sploh spuščati v debato o povsem postranskih vprašanjih. Demantiral je vse vesti, ki so se razširile iz nekaterih evropskih držav in po katerih naj bi nastala nova vojnuska afeta v zvezi z gradnjo vojnih letal za Francijo. Francosko naročilo letal v Ameriki bi znatno povečalo produkcijo in zaposlitev v raznih ameriških letalskih tovarnah, ameriškim graditeljem pa bo dalo priliko, da si pridobijo nove izkušnje v proizvodnji vojnih letal.

Na novinarski konferenci v Beli hiši je Roosevelt izjavil, da že dve leti pospešuje izvoz letal, da bi na ta način povečal produkcijo ameriških tovarn za letala in jih s tem obenem usposobil za primer vojne, ko bo ameriška državna obramba v veliki meri odvisna od kapacitete in produkcijske sposobnosti domačih tovarn. Na konferenci s člani vojaškega odbora senata je Roosevelt izjavil, da smatra dobavo vojnih letal Angliji in Franciji za tem bolj važno in utemeljeno, ker predstavlja oborožitev evropskih demokratičnih držav sestavni del ameriškega obrambnega načrta. Roosevelt je trdno odločen podpreti evropsko demokracijo in je v tem pogledu prevzel že primerne obveznosti.

Veliki manevri

francoske in angleške vojne mornarice se bodo vršili v Sredozemskem morju, ameriške pa na Atlantskem in Tihem oceanu.

To razlagajo mnogi kot odgovor na rohnenje in rožljanje sil iz nasprotnega tabora.

Tako se zdi, da je palmova vejica, ki jo nosi angel miru, prav v resni nevarnosti.

Špansko vprašanje

že ni rešeno in se evropski problemi vedno bolj zaostrojujejo.

Spričo premoči, s kakršno general Franco razpolaga, se seveda njegova ofenziva v Kataloniji nadaljuje. Po zadnjih poročilih so njegove čete že zavzele tudi Gerono. Republikanci so mesto zapustili brez boja in se umaknili.

Število onih, ki se iz Španije pred prodirajočimi nacionalističnimi četami umikajo v Francijo, vedno bolj narašča in znaša sedaj že nad 100 tisoč oseb. Večina med njimi je žensk, otrok in starcev.

Iz Španije prevažajo v Francijo tudi umetnine, zlasti slike, dela največjih španskih in tujih slikarjev.

Zadnje dni je bilo čuti zopet nekaj glasov o morebitnem premirju. Kakor pa kažejo dogodki, trenutno ni mogoče misliti na to, da bi kaka stranka res pristala na premirje, dokler ni nasprotna stranka popolnoma strta in pogažena.

Republikanci še vedno mislijo na odpor. General Miaja je namreč ukazal ob vsej sedanji meji republikanske Španije zgraditi več kilometrov širok utrdbeni pas.

Med Rusijo in Madžarsko

so bili nedavno prekinjeni diplomatski odnosi. Madžarski poslanik je odpoklican iz Moskve, ruski iz Budimpešte, niti na tej niti na oni strani pa niso o tem koraku izdali nobenih uradnih pojasnil.

Med obema državama je vladalo že dolgo precej napeto razmerje, zadnji sunek pa je po vsej priliki zadal pristop Madžarske k protikomunističnemu paktu.

Ameriški predsednik Roosevelt je najmočnejši up svetovne demokracije

Na mandžurski meji

je prišlo nedavno do spopada med ruskimi in mandžursko-japonskimi obmejnimi stražami.

Po ruskih poročilih so incidente izzvali japonski obmejni stražniki, ki so vdrli na rusko ozemlje.

Nekdanji kaiser Wilhelm II. je po zlomu nemških armad moral zapustiti cesarski prestol. Nedavno je obhajal 80letnico in pravijo poročila, da je sedaj cesarske posle zamenjal z manj nevarnim opravilom. Mož namreč rad žaga drva.

V Belgiji

so konservativci dejansko napadli predsednika vlade Spaaka, ko se je vračal iz parlamenta v svoje stanovanje. Spaak je bil lahko ranjen.

Med demonstranti je bil tudi grof De Lalen-gue, ki ga je policija seveda takoj aretirala.

Amerika — Francija

Kakor je razvidno iz objavljene izjave ameriškega predsednika Roosevelta, hoče Amerika na vsak način podpreti evropsko demokracijo. Amerika bo zato dobavila Franciji 1000 najmo-

dernejših in najboljših vojaških letal in bodo to dobavo tudi financirala finančna podjetja za izravnavo valute. Ker bo s tem pomagano tudi ameriški industriji in delavstvu, vsa javnost brez pridržka odobrava prezidentovo politiko in vidi v tem edini način, kako naj Amerika podpre evropsko demokracijo.

Japonske izgube

Nedavno je kitajski maršal Čangkajšek izjavil, da je imela Japonska v začetku vojne s Kitajsko na teh bojiščih samo 30% svojih vojaških oddelkov, zdaj pa ima na kitajskih bojiščih dvakrat več ljudi kakor se je skrajja pričakovalo. Japonske izgube so silno velike, medtem ko je na kitajski strani v bojih z Japonci doslej padlo ali bilo ranjenih vsega skupaj 700 tisoč vojakov in častnikov.

Čeprav vojna traja že tako dolgo, je dejal maršal, je kitajska gospodarska moč še vedno velika, kar je v prvi vrsti zasluga kitajskega kmetijstva.

Iz tega vidimo, da je kmet povsod steber družbe in da se te resnice zavedajo največji sinovi vseh narodov.

Kaj pravijo?

Celjska »Nova doba« piše v eni zadnjih številčk med drugim to-le:

»Ako uvažujemo naraščanje draginje v zadnjih letih in njen nesorazmerni skok v poslednjih mesecih, vidimo, da so plače nameščencev in mezde delavcev sramotno nizke in nezadostne za življenje. Na novo izvoljena narodna skupščina bo sedaj v lahkem položaju, da bo ugodila upravičenim zahtevam nameščencev in uredila njihov položaj.«

Nedeljski »Večernik« pravi, kako je pri nas kljub veliki pismenosti še vedno malo zavednosti in freznosti. Med drugim izjavi:

»Pravijo, da bi bil prirodni prirastek v naši državi naravnost silovit, če ne bi bila umrljivost otrok tako velika. Vsa ta smrtnost dokazuje našo veliko bedo. Beda pa ne bi bila manjša, če bi se umrljivost zmanjšala in število prebivalstva povečalo! V naši državi je prostora vsaj za še enkrat toliko ljudi kot jih je danes. Prostora že, vendar ne pod današnjimi pogoji. Kaj nam pomaga ves ogromen prirastek, ko pa je beda vsak dan večja. Najprej je treba ljudem dati kruha, potem se je šele treba veseliti prirastka.

Pri nas v Sloveniji, kjer je za sedem okrajev premalo kruha doma, je narava sama poskrbela, da se je znižal prirodni prirastek. Dokler ne postanejo številke nevarne za obstoj naroda, jih ne smemo jemati tragično, pozorni pa moramo biti, da do te skrajne meje nevarnost ne pride. Ni v našem interesu odlivati našo kri po svetu in tlačniti za majhen denar drugim bogatejšim narodom. Saj naši ljudje v tujini itak opravljajo najnižje posle, ki se jih tamkajšnji domačini branijo. Ali je vredno hvaliti se z velikim prirodnim prirastkom, če vemo, da bo ves ta prirastek hodil tujcem tlačniti? Najprej izboljšati stanje doma, to bo naša naloga.

Mi smo majhna država, ki že zaradi tega ne more imeti imperialističnih stremljenj. Naše stremljenje pa je doseči vsaj del one blaginje, ki jo poznajo razne zahodnoevropske in skandinavske države.«

»Kočevski Slovenec« kliče v narodno skupnost s temi besedami:

»Le poskusimo odmisli si slovenstvo, — in še hrvaško, — kaj nam otane. Ali je ostane sam zase res pravi izraz jugoslovanske misli? Ne! Torej nikar se upirati slovenstvu, saj smo Jugoslovani v višjem etniškem smislu samo tedaj, če smo res popolni Slovenci!«

Kmetje, obrtniki in podeželski delavci! Zahtevajte v vsakem gostilniškem lokalu, kamor zahajate in dajte zaščito, »Kmetijski list«!

Kmetška mladina

Govorniški tečaj v Ljubljani

Ljubljansko Okrožje kmetških fantov in deklet je priredilo v dneh 30. in 31. januarja in 1. februarja t. l. prvi govorniški tečaj za kmetške fante in dekleta. Tečaj se je vršil v dvorani Kmetijske družbe v Ljubljani.

Po točno izdelanem načrtu sta tovariš predsednik **Ivan Kronovšek** in tovariš tajnik **Ivan Nemec**, v svojih predavanjih podala in razložila vso potrebno snov, ki jo mora obvladovati dober govornik. Tečajniki so z veliko vnemo sledili predavanjem in o vsaki tvari živahno debatirali, ter se pričeli vežbati v praktičnih nastopih. Vsak tečajnik je moral nastopiti s tremi govori, in sicer je imel dva po svobodni izbiri, enega pa po diktatu. Najbolj živahno in zanimivo pa je bilo zadnji dan, ko so morali nastopajoči prestati težko preizkušnjo. Morali so nastopiti pred polno dvorano občinstva, ki je govornike motilo z raznimi vprašanji in medklici. Toda tovariši govorniki so se popolnoma zavedali svojega položaja in se niso dali zapeljati od občinstva. Zato lahko smelo trdimo, da je tečaj v večini rodil popoln uspeh in nam odkril veliko novih govornikov, ki so bili do sedaj skriti v naših vaseh.

Tečaj je zaključil predsednik ljubljanskega Okrožja tov. **Ivan Dovč**, ki je tečaj tudi vodil. Pozval je vse tečajnike, da gredo sedaj, ko so absolvirali s takimi lepimi uspehi govorniški tečaj, pridno ter pogumno na delo in da z živo besedo širijo od vasi do vasi idejo kmetško-mladinskega gibanja, katero prinaša v slovenski vasi slovo in napredek.

Ivan Dovč,

Št. Pavel pri Preboldu

Prosimo tovariša urednika mladinske strani, da objavi naš članek o dramatičnem delovanju Društva kmetških fantov in deklet v Št. Pavlu. Po minimalnem načrtu smo sicer stavili v program samo »Veliko puntarijo«, »Hlapec« in »V borbo za novo življenje«. Sedaj smo razširili dramatični program in v soboto, dne 4. II. ter nedeljo dne 5. II. priredili šavljivo igro »Harem gospoda Vrbka«. Skušali bomo tudi v naprej vsestransko gojiti dramatiko, ki služi vsem tovarišem in tovarišicam kot doberšen del vzgoje. V kratkem bomo tudi poročali o našem delovanju v drugih panogah kulturnega udejstvovanja.

Tajnik.

Duplje

V nedeljo je naše Društvo kmetških fantov in deklet polagalo obračun letnega dela in na svojem II. rednem občnem zboru izvolilo novi odbor za prihodnje delovanje. Občnega zbora se je udeležilo 35 starih in 9 novih članov, ki so z zanimanjem sledili poročilom posameznih funkcionarjev.

Poročila so bila po daljši debati z odobravanjem vzeta na znanje, na kar je dobil stari odbor razrešnico. V novi odbor so bili izvoljeni: predsednik tov. Štular Ciril; podpredsednik tov. Perne Lovro; tajnik tov. Teran Mirko; namestnik tajnika Pavlin Franc; blagajnik Teran Franc; namestnik Ahčin Ciril. Odborniki so sledeči tovariši in tovarišice: Kleč Viktor, Šparovec Peter; Ahčin Ivanka, Strakar Marica. Revizorji so: Teran Stanislav, Verdir Alojzij, Boncelj Martin. Delegati so: Štular Ciril, Teran Valentin, Papov Ivanka, Rakovec Franc.

Po zaključenem občnem zboru smo priredili za člane kmetško večerjo. Novi odbor je sprejel minimalni načrt, ki obsega: 20 debatnih večerov ob ponedeljkih; 1 igro, 1 prireditev iz kmetškega dela in 1 poučni izlet.

Skušali bomo delovanje vsestransko usmeriti, da bo naš delovni človek res vstal iz mučne teme.

Teran Mirko.

Iz Zveze

Pozivam vsa tovariška društva, da nemudoma predložijo svoje minimalne načrte. Najkasneje do 20. februarja morajo biti vsi načrti pri Zvezi. Ne pozabite.

Tajnik.

Grahovo

Tudi pri nas kmetška mladina živi in krepko deluje. Dasi imamo tudi pri nas težave, nas to ne moti. Zato bo v nedeljo dne 19. II. 1939. naše Društvo kmetških fantov in deklet priredilo dramatično prireditev, in sicer Golarjevo »Dve nevesti«. Pričakujemo obilne udeležbe od vseh prijateljev kmetške mladine, ki radi vidijo posušeno kmetško igro. Krepko naprej do vstajenja našega podeželja.

Tajnik.

Tečaj v Novem mestu

Vsem tovariškim društvom ponovno sporočamo, da se vrši fantovski tečaj našega okrožja, dne 10., 11. in 12. februarja v dvorani pri Windischerju.

Dekliški tečaj pa se vrši, dne 26., 27. in 28. februarja. Vse tovariše in tovarišice pozivamo, da se v tečaj pravočasno prijavijo. Imeli boste priliko slišati najrazličnejša važna vprašanja, ki so potrebna pri vzgoji kmetške mladine. Krepko naprej!

Jos, Udovič.

Bizeljsko

Prosvetno organizatoričen tečaj na Bizeljskem se vrši v dneh 17., 18. in 19. februarja. Pozivamo kmetško mladino našega okrožja, da se polnoštevilno udeleži tečaja ker brez izobrazbe ne bomo mogli ustvariti vseh onih ciljev, ki si jih želimo. Prosvetno-organizatoričnega tečaja še v našem okrožju nismo imeli, zato pomeni to velik korak naprej v borbi za dvig našega kmetškega ljudstva.

Stanko Iljaž.

Beričevo

Halo! Halo!

Kdor se hoče prav iz srea nasmejati, naj pride v nedeljo 12. t. m. v Kmetški dom v Beričevo, kjer diletantje Društva kmetških fantov in deklet ob pol 4. popoldne zaigrajo veseloigro **Mieiki je treba moža**.

Pridite tudi vi! vam kliče Društvo kmetških fantov in deklet, Beričevo.

Sv. Peter na Medvedjem selu

Društvo kmetških fantov in deklet priredi v nedeljo 12. februarja t. l. gledališko predstavo »Črnošolec«, drama v 5 dejanjih. Društvo je zadnje čase pridno na delu ter si je nabavilo

Šivalni stroji

s tovarniško garancijo na ugodne mesečne obroke — Rabljene stroje vzamemo v račun, isti tudi po zelo ugodnih cenah na prodaj!

Nova trgovina

Tyrševa cesta 36

(nasproti Gospodarske zveze)

*Žolni kamen
bo odstranjen
v najkrajšem
času!*

Sargov
KALODONT
proti zobnemu kamnu

tudi več novih kulis. Predstava »Črnošolec« se vrši ob 3. uri popoldne v šoli.

Začetkom marca pa priredi društvo »Desetega brata« pod skrbno režijo in deloma novi inscenaciji, nakar že danes opozarjamo zlasti okoličane, da z obilnim obiskom podpro naše agilno društvo. Sicer manjka še marsikaj, toda volja je dobra! Vabljeni!

Dopisi

Iz Dobove

Od kapi zadet je umrl ugleden mož in gospodar. V torek je zatisnil za vedno oči Andrej Vidmar, posestnik v Gaberju pri Dobovi, v visoki starosti 82 let. Na svečnico smo ga položili k večnemu počitku zraven žene, ki je umrla pred tremi leti. Pokojnik je bil že od začetka naročnik »Kmetškega lista«. Rodom je bil iz bližnjih Kapel iz ugledne Vidmarjeve rodovine. Zapustil je dva sinova. Starejši Andrej je uslužben v zagrebškem gledališču. Ima tudi prevozno podjetje; vrlo skrbno si je zgradil hišo v Zagrebu. Mlajši Ivan je naslednik obširne kmetije. Kot samski je osnoval Društvo kmetških fantov in deklet. Oba sta podedovala vrline svojega očeta. Oba sta se udeležila svetovne moritve. Mlajši je izgubil v vojni eno nogo, kar je očeta grozno potrla. Vsi bližnji in daljni smo izgubili dobrega soseda, odnosno prijatelja, a sinovi skrbnega očeta. Iskreno sožalje!

Ig pri Ljubljani

V nedeljo, dne 29. januarja t. l. je imela naša Prostovoljna gasilska četa na Igu svojo 56. redno letno skupščino. Četa ima čez sto članov, kar dokazuje kako močno je utrjena na izanskem gasilskem misel. Četo vodita tovariš Ivan Tominc in Alojzij Šteblaj. Iz poročil orodjarja posnemamo, da ima četa motorno in 2 ročni brizgalni ter svojo lastno godbo, katere kapelnik je tovariš Franc Krašnja, občinski delovodja na Igu.

Za bodočji razvoj gasilstva ima četa v načrtu postaviti letos tudi nov gasilski dom, ker dose-danji potrebam na Igu ne odgovarja več. V ta namen se bo vršila letos v maju na Igu velika tombola, za katero se vrše že sedaj priprave. Za tombolo je predvideno več visokovrednih do-bitkov, med katerimi bo celo motorno kolo, več biciklov in nešteto število drugih praktičnih predmetov nakar okoličane od blizu in daleč že sedaj opozarjamo.

Iz naših krajev

× V Studeneh je zaradi odprave telesnega plodu umrla komaj 19letna Anica Zagar. Nastalo je namreč zastrupljenje krvi. Pred smrtjo je Zagarjeva opisala žensko, ki je izvršila splav. Opis se je strinjal z 41letno kleparjevo ženo Rozalijo Nerač iz Studencev, ki pa je pri zaslišanju tajila vsako krivdo. Pač pa je priznala, da je 5 ali 6 drugim ženskam, za katerih imena ne ve, odpravila telesni plod. Epilog te zadeve je bil pred malim kazenskim senatom okrožnega sodišča, ki je sicer Neračovo oprostil glede obtožbe državnega tožilca, da je povzročila smrt pokojne Anice Zagarjeve, a jo obsodil na osem mesecev strogega zapora, ker je po lastnem priznanju 5 ženskam odpravila plod.

× V Gjevčelijah je nekdanja gledališka igralka Vera Jovanovičeva iznašla zdravilo, ki boja prav uspešno zdravi jetiko. V priznanje za svoje zdravilo je doslej prejela že nad 5000 zahvalnih pisem. Sedaj zahteva Jovanovičeva, da se njeno zdravilo znanstveno preišče in preizkusi.

× Sladkor za pomladno krmljenje čebel. Zveza gorenjskih čebelarских podružnic Antona Janše v Kranju opozarja člane podružnic, ki so včlanjene v tej zvezi, da se čimprej odločijo za nakup sladkorja za krmljenje čebel in izročijo denar za sladkor, kolikor ga nameravajo za svoje čebele (po 5 kg na en panj) naročiti, tajniku svoje podružnice. Tajniki podružnic se v interesu članov naprošajo, da izvrše spiske naročnikov sladkorja enako kakor je bilo to podružnicam že svojčas sporočeno. Zaključene spiske je dostaviti zvezi, denar pa odvesti odnosno poslati Zadrugi gospodarski banki, podružnici v Kranju, pod označbo »za sladkorni sklad« najkasneje do 10. februarja.

× V Bosanskem Novem je izbruhnil požar v hiši bolne kmetice Vidosave Kravičeve. V obupu je preplašena mati prišla svoja dva sinčka, da bi ju rešila. Preden pa je mogla priti iz hiše, so jo objeli plameni in je z otrokoma vred zgorela.

× Ministrstvo za socialno politiko je s posebnim odlokom prelozilo na mesec maj volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov v podjetjih, ki spadajo pod zakon o zaščiti delavcev.

× V Zagrebu so neki vlomilci odnesli iz blagajne Zaloge šolskih knjig lepo vsoto din 26.000.—. Izginili so brez sledu.

× V Brežicah so zopet dovoljeni svinjski in živinski sejmi. Prvi svinjski sejem je bil preteklo soboto, veliki letni živinski in kramarski (Valentinov) sejem pa dne 14. t. m. Splošno pričakujejo močan dogon, na kar opozarjamo kupee.

× V Travniku je na izredno tragičen način izgubila življenje 37letna kmetica Fata Muzičeva, mati 7 nepreskrbljenih otročičev. V domačem mlinu je mlela koruzo, pri čemer so se ji odpele kite. Zapletle so se v vreteno, ki ji je kite zadržalo okrog vratu, da se je reva zadušila. Ko je čez malo časa prišel v mlin pogledat hlapec, je bila gospodinja že mrtva.

× V Bakovcih je Leopold Tratnjak s kolom ubil svojega soseda Antona Buzetija, očeta 7 otrok. Za to dejanje je bil sedaj v Murski Soboti obsojen na 6 let ječe. Zločin je tako dve družini oropal hraniteljev. Tudi Tratnjak je moral sedaj zapustiti doma ženo s tremi malimi otročiči.

× V Vavti vasi je bolehnja Marjana Beletova pred časom prala na Krki perilo. Medtem jo je obšla slabost in je ženska omahnila v valovje narasle reke. Njeno truplo so našli šele na svečnico v neki votlini, kamor ga je potegnil vodni vrtnec.

Mlatič

Na počitnicah

Mati: »?— — — ?«

Sin: »Mama, nikar me več ne izprašuj! Saj veš, da sem pravkar prejel brzojavko, da ni ta teden nič novega.«

× V Šabcu je nedavno 13letna Milena Stojanović obupala nad življenjem. Izpila je večjo količino octove kisline in v silnih mukah izdihnila. Za obupni korak se je nesrečna deklica odločila, ker bi bila morala čez dva meseca postati nezakonska mati.

× Slavonjski Brod se lahko ponaša s čudnim rekordom: ima namreč najstarejšo — samomorilko. Pred kratkim je namreč tam 85letna Eva Grčičeva prostovoljno dala življenju slovo. Skočila je v vodnjak in se ubila.

× Kuponi vojne škode. S 1. februarjem t. l. je Poštna hranilnica in njene podružnice (Zagreb, Ljubljana, Sarajevo, Skopje, Podgorica in Sušak) in vse pošte v državi začela izplačevati kupone št. 20 obveznic 2% ne vojne škode. Pošte bodo izplačevale dnevno največ po 50 kuponov eni osebi, a nad to število bo izplačevala Poštna hranilnica ali katerakoli njena podružnica.

× V Mostarju so se v tamkajšnjem rudniku smrtno ponesrečili trije rudarji. Vsi trije so se v rovu zastrupili z monoksidom. Med žrtvami je tudi Slovenec Miha Kunštek, doma iz laškega okraja.

× V Dašini blizu Petrinje se je Stevo Janjić zaljubil v lepo, a siromašno Konstantino Dmitrašinović in jo je hotel vzeti za ženo. Mati bi bila rajši videla bogato snaho in je Stevu odsvetovala poroko s Konstantino. Jela sta se pripraviti, ko pa je mati rekla sinu, da Konstantine kot snah ne pusti v hišo, se je ta silovito razjezil in sedemkrat zabodel mater s kuhinjskim nožem, da je reva kmalu po prevozu v bolnico izdihnila.

× Na zadnji svinjski sejem v Ptujju so pripeljali 200 svinj, od katerih je bilo prodanih 59. Prolenki stari od 6 do 12 tednov so se prodajali po 110 do 250 din za komad, debele svinje po 8 do 8'50 in plemenske svinje po 6'50 do 8'25 din za kg žive teže.

× V Gačniku pri Jarenini so neznani tatovi posestniku Avgustu Frajmanu odpeljali iz nezaklenjenega hleva 3000 din vredno, lepo, plemensko kravo.

× Na Jesenicah je obupal nad življenjem tovarniški delavec KID Nikolaj Špendler, star 26 let. Ustrelil se je s samokresom sam. Pravi vzrok obupnega koraka ni znan.

× V Sepčinu je neki kmet našel zaklad. V svojem vinogradu je izkopal 7 kg težak lonce, poln rimskega denarja.

Tajne Daljnega vzhoda

(Konec.)

Japonska je s svojo napredno industrijo, s številnimi tovarnami, mehanizacijo, serijsko proizvodnjo, z naglico v proizvodnji in trgovskim duhom na eni strani, na drugi pa s starodavnimi šegami družbe, ki vidi v svojem vladarju boga, dežela čudovitih nasprotij; njeno dušo hkratu prevevata srednji vek in sodobni amerikanizem. Njeno hrepenenje je v tem, da bi prekosila Ameriko v gospodarskem napredku, a da se kljub temu ne bi izneverila tradiciji prošlosti.

Američan ima seveda vsega dovolj. Dovolj ima prostora, medtem ko se Japonci dušijo na zemlji, ki jo ljubi kakor le sploh more kak narod ljubiti svojo zemljo. Ta mu čedalje manj nudi hrane, poleg tega pa je podvržena stalno potresom. Amerika ima za svojo industrijo več ko dovolj surovin. Japonska jih nikakor nima. Bombaž mora kupovati v Britski Indiji in Zedinjenih državah, volno v Avstraliji, gumi v Malajski oblasti, petrolej na Sundskih otokih in v Ameriki, da ne govorimo o mnogih potrebnih stvareh, ki jih dobiva na Kitajskem in v Indokini. Popolnoma ji primanjkuje jekla. V Mandžuriji je sicer res pridobila nova ležišča premoga, toda ta premog je slab. Japonska je samo zadovoljna tega, da bi prišla do odličnega premoga in jekla v Šansiju ter do prosa in volne na severnem Kitajskem, hotela prisiliti Kitajsko, da

bi sprejela njene pogoje. Hkratu seveda tudi zato, da bi s postopno zaporo tujih trgov odprla sebi na Kitajskem tržišče, brez kakršnega japonska industrija ne more uspevati.

Tu so Japonci naleteli na kitajski nacionalizem, ki je prav tako hotel organizirati in izkoristiti lastno kitajsko bogastvo, toda samostojno.

Prvi pogoj za doseg tega cilja je bila kitajska osrednja vlada, ki naj bi postopoma obrzda pokrajine, organizirala močno, številno in odporno vojsko v modernem duhu, gradila ceste in železnice, ki naj bi spajale posamezne predele te neizmerno prostrane dežele. Osrednja vlada naj bi zidala čim več šol, kjer bi vzgajali mladih v nacionalnem duhu. Za vse to pa bi morala dobiti denar ali kredit, ki ga ji lahko nudijo samo bele sile. Te velikanske naloge se je lotil Čankajšek, kakor hitro so pojenjali krč revolucionarnih komunističnih napadov. Vse je kazalo, da se mu bo delo posrečilo.

Tako početje pa je seveda bilo združeno z rizikom, ki ga je malokdo opazil, čeprav je bil viden. Kot moderna država bi dobro oborožena in industrijsko razvita Kitajska z nešteti viri prirodnega bogastva in velikanskim številom prebivalstva pomenila motnjo in oviro za japonsko ekspanzijo. Še več! Preden bi dosegla to stopnjo razvoja, bi za premaganje Japonske zahtevala že številna, dobro izvežbana in oborožena kitajska vojska.

Zato je bilo jasno, da jo bo Japonska, ki jo je oplašil nevzdržni napredek Kitajske, skušala

prehiteti in jo v ugodnem trenutku postaviti v precep: ali da sprejme njene pogoje, ali pa se spusti v vojno.

Podoba je, da kitajska vlada ni pravočasno izmerila velikosti tega rizika. Preveč se je zanašala na svojo nepremagljivost in verjela v simpatije, ki jih je bila deležna v Ameriki, Angliji, v Rusiji, pri Društvu narodov, pa celo v Nemčiji. To bi bilo tudi pravilno, ako ne bi bile potekale te simpatije samo iz medsebojne tekme med temi državami. Poleg tega nobena izmed teh ni mogla čez določeno mejo, nikakor pa ne v vojno. V najugodnejšem trenutku, ko so bile evropske sile v medsebojnih sporih in notranjih težavah vezane na raznih drugih krajih, je Japonska zahtevala od Kitajske, da voli med vazalstvom in vojno. Spori Anglije in Italije na Sredozemskem morju, nemško-ruska napetost, neredi v ruski vojski, socialistična agitacija in denarno razvrednotenje v Franciji, ponovna politična in gospodarska kriza v Zedinjenih državah, vse to je osamilo Kitajsko pred njeno grabežljivo sosedo. Vojna je izbruhnila in še traja.

Ta vojna bo katastrofa za belo raso. Oni, ki računajo drugače, bodo bridko razočarani. Blazno je pričakovanje, da bodo Japonci morda kaj poklonili tej ali oni evropski državi, ki smatra zdaj za primerno, da se ji laska. Kitajska po drugi strani seveda tudi ne bo nikoli pozabila, da je bila goljufana, ko je verovala v varstvo belih.

(Konec)

× V Cestah pri Rogatcu se je odigrala pretresljiva žalostna. Delavec Anton Jutriša s Huma ob Sotli se je zaljubil v posestnikovo hčerko, komaj 18 letno Miroslavo Beletovo, ki pa mu ni hotela vračati ljubezni. To je Jutrišo tako potrla in zbegala, da je na Beletovem domu ustrelil Miroslavo in njeno 19 letno sestro Ljudmilo, ki sta bili takoj mrtvi. Jutriša je nato odšel iz hiše proti domu. Spotoma je v neki gostilni popil četrt litra vina, nakar je še sebi pognal ob Sotli kroglo v glavo in izdihnil.

× »Totega lista« 23. številka je pravkar izšla. S prihodnjo številko se konča 1. letnik. Naročniki naj zato pravočasno obnove naročnino na naslov uprave: Maribor, Cvetlična 12.

Iz tujine

■ Tudi Kanada se oborožuje. Kanadska vlada je določila 50 milijonov dolarjev za oboroževanje, kar predstavlja najvišjo vsoto po svetovni vojni. Od te vsote bo porabljen največ denarja za vojno zrakoplovstvo.

■ Poljska vojna mornarica. Poljski vojaški krogi zahtevajo povečanje vojne mornarice in mornarskega moštva.

■ Volkovi raztrgali pastirja. Pastir Jozo Ankrijevič iz bosanske vasi Pešpelja je pokladal ovcam seno. V tem trenutku se je pripodila do ovčje staje čreda lačnih volkov, ki se je zapodila na pastirja in med ovce. Volkovi so raztrgali pastirja in deset ovc. Kmetje so divje zverj nato odpodili, toda pastir je bil že mrtev.

■ Namesto k poroki — v ječo. Mato Šuljak, kmet iz okolice Belovara, je bil vdovec. Hotel se je drugič poročiti. V proslavo srečnega dogodka je Šuljak pred poroko povabil k sebi svoje prijatelje in znance. Bilo je veselo in kmalu so se sprli. Gostitelj je udaril po glavi soseda Slavka Vuka, da se je ta mrtev zgrudil na tla. Zemina so odgnali v ječo.

■ Epidemija hripe je izbruhnila na Poljskem, kjer je v nekaj dneh obolelo na stotine ljudi. Samo v Varšavi je v treh dneh obolelo 100 tisoč oseb. Gledališča so zaprta in tudi državni uradi poslujejo z zamudami, ker je bolnih nad polovico uradnikov. Smrtni primeri so doslej redki.

■ Japoncem nič. Ameriške tvornice letal so sklenile, da ne bo v bodoče nobena več dobavljala japonski vojski vojnih letal, ker je bombardirala nezaščitena mesta na Kitajskem.

tako imenujem. Na zgornjem telesu je imel raztrgano srajco iz domačega platna, čez pas pa je bil privezan z neko debelo vrvjo. V desnici je trdno stiskal pastirsko palico, z levico pa črni ovsenjak. Zvezdavo je gledal v svojo uniformo in pri tem hlastno požiral sir in ovsenjak.

Gde su ti ovce, čobanče? ga vprašam.

Neka njih, nek pasu, se mi odreže.

Ali se ne bojiš, da bi ti katera padla v prepad?

Vala neče! —

Nisem še izgovoril zadnje besede, ko je za mano nekaj čofnilo.

Evo jih, kako skaču! se mi zareži Mladen.

In res — kar po vrsti so se spuščale po skali in pri tem napravljale pravcate vratolomne skoke. Mladen se je s polnimi ustami ovsenjaka smehljaj in krohotal moji presenečenosti. Ovce in koze so pa po vrsti druga za drugo skakale od skale do skale in z neverjetno hitrostjo iskale osmojeno travo. Tu in tam je štrlela kakšna rastlina iz kamenitih razpok, ki so jih te živali pobirale s tako natančnostjo, da sem moral molče strmeti v Mladenovo čredo. Imel sem posebne občutke, ker se mi je zdela vsaka suha travka tako grenka tem drobnim živalicam kakor Mladenu ovsenjak. Pogledal sem v lice pastirja, ki je izražalo zadovoljstvo, veselje, nobene grenkobe ni bilo v njem. Stal sem pred ovčjo čredo in fantičem; motilo me je siromaštvo in raztrganost dečka, gole skale, ki so tako mačehovsko delile hrano ovčji in kozji družini.

Vedno bolj sem strmел v veselo poskakovanje črede; zdelo se mi je, da vsako ovco vodi neka nevidna sila, da je privezana na vrvič nekje v ozračju — kajti skakale so po tistih štrlečih skalah kot cirkuški akrobati. Skakale so in objemale ostro kamenje, drobna gubica je z bliskovito naglico iskala posamezne osamljene travke. Kakor bi trenil je zavrtelo živalco v skoku do prihodnje skale. V skokih so se zlasti od-

iv. Nemec:

Sandžak do Plevlja

Čobanče,* kje so ti ovce

Prijazno je gredo avgustovsko sonce in marsikoga zvabilo na izprehod. Tudi jaz sem pogledal čez gole hribine proti manastiru Sv. Trojice in mahnil tja, kjer so se sončni žarki najbolj lesketali. Počasi sem dvigal noge od kamna do kamna, oprt z rokami ob kolena, da se mi je pri dvigu koraka vse telo pregibalo. Breg je bil vedno bolj

strm, da sem končno res bil potreben naslona. Rinem naprej in skoraj butnem z glavo v ogromno skalo, ki je visela čez breg. Ozrem se kvišku in zapazim na velik kamenini čredo ovac, ki so z največjo skrbnostjo pulile travo. Na desni zapazim v duplji desetletnega fantka, ki je počasi jemal iz pisane in strgane torbe kos ovsenjaka in nekaj ovčjega sira. Fantek je bil prijazen zunanosti in lepo raščen; njegovo nagolo je pokrivala samo ena hlačnica, če to oblačilo

* Čobanče — pomeni pastirčka.

Laneno olje, firnež, barve, lake, kit, lanene tropine

ter vse v to stroko spadajoče blago prvovrstne kakovosti po solidnih cenah in točni postrežbi, najugodnejše kupite pri domačem podjetju

Medić - Zankl

tovarna olja, lakov in barv

družba z omejeno zavezo, lastnik Franjo Medić

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem Sadu
Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah

KMETJE!

Ako imate kaj naprodaj, ako hočete kaj kupiti, ali česa iščete, inserirajte to najprej v svojem „Kmetškem listu“! Cena malim oglasom je samo 1 din za besedo

Kmetovalci, sadjarji, vinogradniki!

Nabavljajte vse svoje potrebščine pri Kmetijski družbi, katera ima na zalogi poleg sadnega drevja in trtnih cepčienk pri svojih skladiščih v Ljubljani, Mariboru, Celju, Novem mestu, Slov. Konjicah in Brežicah tudi vse sadjarske potrebščine, različna sredstva za zatiranje škodljivcev na sadnem drevju in trsu, razne škropilnice, Kundejevo orodje, umetna gnojila, krmila itd.

Razne slamoreznice, trijerje, žitočistilnice, Sackove pluge, brane, mlatilnice, sadne mline, gnojnične sesalke ter sploh vse vrste strojev in poljsko orodje dobite v zjamčeni kakovosti in priročni izdelavi vedno pri

Kmetijski družbi, r. z. z o. z.
v Ljubljani, Novi trg 3

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

reg. zadr. z neom. zavezo v Ljubljani, Tyrševa cesta 18

Nove vloge

vsak čas razpoložljive
obrestuje po **4%**

Za vse vloge nudi popolno varnost. — Otvarja tekoče račune in izvršuje vse denarne posle. — Vlagajte svoje prihranke v najstarejši slovenski denarni zavod!

vloge proti odpovedi po 5%

likovale kože. S svojimi suhim rebri so izgledale kot živo kamenje, ki se pregiblje in zaman išče miru.

Mladen je med tem pohrustal svojo južino in se s precej ostrim kamnom drgnil po golem bedru. Srbela ga je menda umazanost ali oster pesek apnene kamnine, ker je imel kožo luski-nasto kot riba!

A, gde ti je kuća, Mladene, ga vprašam.

Evo tamo poraj onog brda!

Pa, kad čes kući, kasno je, prožderat će te vuci.

A neče, ne bojim se ja nikog.

Nek ti je sa srećom Mladene! Čuvaj ti ove krševle! — i nemoj nikog da se plašiš.

Sel sem počasi naprej in se povzpela na majhno ravnicu, ki je bila stisnjena med skalovjem. Nenadoma zagledam pred seboj veliko koritasto jamo, zgoraj v okrogli obliki.

Pastirji v koritu

Na dnu jame, kakšnih 8 m globoke, je bila druga čreda, ki sta jo pasla fant in dekle. V stevem koncu jame je bil kos obdelane njive. Ovce so pridno pobirale ostankke žetve, da ni bilo skoraj drugo opaziti kakor tu in tam osamljeno stru. Večerno sonce je pošiljalo zadnje žarke tam izza Durmitorja, pastirčka pa sta se jela pripravljati proti domu. Deklece je nosilo obnošeno in raztrgano obleko iz domačega platna v črni barvi, fantek pa je imel muslimansko oblačilo z umazanim fesom na glavi. Čez hrbet mu je visela pisana torba, iz katere je molela pisana ruta in opanki iz sirove ovčje kože. Pastirčka sta bila bosa. Iz za velike skale sem gledal to družino planincev, v prvi vrsti me je zanimalo kako bosta ta bosa reveža skakala čez te ostre

skale. Kot po navadi, ovce naprej, v stisnjeni gruči, za njimi pastirja, ki sta odločno stopala bosa po ostrem kamenju, kakor razvajen otrok po blazinah.

Požrl sem slino — strmel v otroka narave; strmel sem in občudoval to poldivjo lepoto! — Ali si ti Daro-Košovka zapustila tem ljudem toliko sile? V moji duši so mrgolele misli in ves utrujen sem položil glavo na kamenino.

(Dalje.)

Nasveti za hišo in dom

Meso se prej omehta, ako pridenes med kuhanjem malte jedilne sode.

Pohištvo, ki ga je začel uničevati črv, ohraniš, če zaliješ vse luknjice s parafinom. Treba je opraviti to delo vestno in natančno, pa uspeh gotovo ne izostane. Parafin namreč črva zanesljivo umori.

Če hočeš jabolko prav tanko olupiti, ga deni prej nekaj časa v vročo, za tem pa takoj v mrzlo vodo. Potlej lahko potegneš z njega samo tanko kožico, vrhnji olupek, medtem ko vse drugo, ki sicer z debelim lupljenjem gre v nič, ostane.

Z mokrimi rokami ne hodi nikoli na plano, zlasti pa ne, če je vreme vetrovno, ker ti sicer koža razpoka, kar povzroča bolečine in labko

„Kmeti list“ izhaja vsako sredo. Naročnina znaša letno 30 din, polletno 15 din, za inozemstvo letno 50 din. Inserati po tarifi. Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisov ne vračamo. Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon inter. št. 32-59. Račun pri poštni hranilnici št. 14.194.

tudi gnojno vnetje. Ako pa ti je že koža razpokala, roke umij v mlačni vodi, osuši in si jih nateri z glicerinom. To ponavljaj, dokler se razpoke ne zacelijo.

Sejmi

12. februarja: v Motniku.
13. februarja: v Višnji gori, Središču.
14. februarja: v Kamniku, Dobu pri Kamniku, Št. Lambertu, Žirovnici, Zaleu, Ormožu, Ljutomeru, Mariboru, Brežicah, Ponikvi, Dolnji Lendavi, Sevnici.
15. februarja: v Celju, Ptuj, Trbovljah, Bogojni.
16. februarja: v Šmihelu-Stopičah, Sošanju, Sedlarjevem v Polju, Tuznišču, Dolnji Lendavi.
17. februarja: v Mariboru.
18. februarja: v Brežicah, Celju, Trbovljah.

Živinski sejmi

Na zadnjem živinskem sejmu v Ljubljani so prevladoval tele cene: voli od 4 do 5'50, telice od 4'50, do 5, krave od 3 do 4'50, teleta od 7 do 8, prašiči pršutarji od 8 do 8'50, domači špeharji 9, hrvaški prašiči špeharji pa od 9 do 15'50 din za 1 kg žive teže.

V Mariboru so veljale tele cene: voli od 3'75 do 5, plemenski biki od 4 do 5, biki za klanje od 3 do 4, krave od 2 do 4'50, junci od 4 do 5, teleta pa od 4 do 6 din za 1 kg žive teže.

Na sejmu so prignali 7 konj, 9 bikov, 86 volov, 256 krav in 8 telet.

Približno iste cene kakor v Ljubljani so veljale tudi na zadnjem živinskem sejmu v Dravogradu, le cena za teleta se je bolj približevala mariborskim cenam.

Proti škodam na Vaši lastnini
in na Vašem življenju Vas za-
nesljivo zavaruje

Telefon št. 21-76 in 22-74

„SLAVIJA“
jugoslovanska zavarovalna banka d. d.
v Ljubljani

Ekspoziture v Mariboru in Celju —
Podružnice v Beogradu, Zagrebu, Sa-
rajevu, Novem Sadu, Osijeku

Glavni sedež v Ljubljani,
Gospodarska ulica 12

Telefon št. 21-76 in 22-76

EKONOM

I. Z. Z. O. Z.

v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7
(v lastni hiši) Telefon interurban 25-06

Dobavlja vse deželne pridelke, kakor: pšenico, rž, ječmen, oves, koruzo, ajdo itd. Mlevske izdelke: pšenični zdrob, pšenično moko, rženo moko, ajdovo moko, koruzno moko, koruzni zdrob, pšenično in koruzno krmilno moko, pšenične otrobe, ječmenj, kašo. Poljske pridelke: krompir, fižol, zelje, sadje, seno in slamo. Stalna zaloga vseh umetnih gnojil (rud. superfosfata, kalijeve soli, Tomasove žlindre, nitrofosfata, apnenega dušika, železnega solitra itd.), cementa in drugo glavno zastopstvo za Slovenijo opokarno Maribor, Karlovac, za vse vrste židne in strešne opoke.

TISKOVINE

vseh vrst: trgovske, uradne, reklamne, časopise, knjige, večbarvni tisk hitro in poceni!

TISKARNA MERKUR

LJUBLJANA, Gregorčičeva ul. 23
TELEFON ŠTEV. 25-52

Kmeti hrani in posojilni dom

reg. zadr. z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Tavčarjeva ulica 1

Telefon št. 28-47

Rač. pošt. hran. št. 14.257

Brzoja /1: Kmetiskidom

Račun pri Narodni banki

Eskontuje menice

Daje kratko-
ročna posojila

Izvršuje
ostale denarne posle

Zaupajte denar domačemu zavodu!

Nove vloge
vsak čas razpoložljive obrestuje
po 4%
vloge proti odpovedi — 5%
Za vse vloge nudi popolno varnost
Otvorja tekoče račune